

KOMUNIKAČNÍ ŠUMY (Zuzana Jirchářová)

Klip: Zkrášlování a propagandistický film

Předmět:

- český jazyk
- občanská výchova
- základy společenských věd
- dějepis

Věk:

- žáci ZŠ (6.-9.třída)
- žáci víceletých gymnázií (prima – oktáva)
- žáci čtyřletých gymnázií (1.-4.ročník)

Počet žáků:

- do 30 osob

Časový rozsah:

- 45 minut

Cíle:

- žák se naučí vnímat filmový materiál jako zdroj informací
- žák vylepší vnímání sama sebe - sebereflexe
- žák získá vědomí, že rozhodování a činy lidí nejsou založeny pouze na rozumových důvodech
- žák získá vědomí, že za pojmem holokaust se skrývají tragické osudy konkrétních lidí

Předpokládané hlavní znalosti a dovednosti žáků:

- základní komunikační dovednosti
- základní povědomí o holokaustu (možnost základního seznámení s touto problematikou v předcházející hodině)

Didaktická technika:

- DVD přehrávač nebo PC (případně notebook) s příslušným softwarem
- televizor nebo dataprojektor
- interaktivní tabule nebo obyčejná tabule či flipchart

Vyučovací prostředky

- přiložené DVD (klip „Zkrášlování a propagandistický film“)
- kopie vlastní vytvořené křížovky v množství podle počtu žáků (1papír s křížovkou/žáka). Měla by být vytvořena tak, aby se v ní vyskytovaly pojmy ve vztahu k holokaustu (např. ghetto, koncentrační tábor, norimberské zákony, šoa, holokaust, Křišťálová noc, apod.), o kterých mohou mít již žáci určité povědomí

Příprava učitele:

- zhlédnutí klipu Zkrášlování a propagandistický film
- osvojení (zopakování si) základních znalostí problematiky holokaustu
- příprava výše uvedené didaktické techniky a vyučovacích prostředků

Seznam použitých metod:

- výklad
- řízená diskuze
- multimediální výuka
- samostatná práce
- slovní výstupy

Mezioborové přesahy a vazby:

- český jazyk a literatura: komunikační a slohová výchova, mediální výchova
- občanská výchova, základy společenských věd: rasismus, xenofobie, antisemitismus
- multikulturní výuka: výchova k myšlení v evropských globálních souvislostech, ideologie
- dějepis: 30.-50.léta 20. století, evropské kořeny
- výtvarná výchova: Evropské kulturní kořeny

Postup práce v hodině:

1/ Zahájení hodiny, formality, téma a cíl hodiny – 3 minuty

- formality, zápis do třídní knihy, apod.
- jednoduché seznámení žáků s tím, jak bude přibližně hodina probíhat, ovšem nesdělít jim název hodiny

2/ Uvedení do učiva luštěním křížovky a následnou diskuzí –18 minut

- základní otázky učitele: S jakými informacemi se setkáváme? Přemýšlíme nad nimi? Vnímáme, které informace mohou být pravdivé, které nepřesné, a které lživé?

- rozdání namnožené křížovky
- žáci vyplňují křížovku

Pozn.: Křížovka by měla být připravena tak, aby vyluštěné slovo bylo pro studenty inspirující, neznámé nebo provokující (pogrom, Davidova hvězda, rasa, žid, pohlazení...) a tím motivující. O něm je pak možné dále se žáky diskutovat formou otázek a odpovědí. Například zvolíme-li do tajenky slovo „Davidova hvězda“, můžeme se ptát: Co tento pojem znamená? Co si představíš, když se řekne tento pojem? Co je to hvězda? Dá se na ní najít něco záporného? Škodí někomu? Může nám ublížit? Proč se jí říká Davidova? Znáš nějakého Davida? Jak je to časté jméno? Co znamená jeho výklad? Proč je spojováno s Izraelem? Slyšeli jste píseň Voskovce-Wericha-Ježka David a Goliáš? Na některé otázky by žáci neměli dokázat odpovědět. Stejně tak může vzniknout situace, kdy odpověď na otázku vznesenou žáky nezná ani vyučující. To ovšem není na škodu, neboť informace se dá dohledat v rámci domácího cvičení, či v hodinách jiných předmětů.

- žák, který křížovku vyplnil jako první, je vyzván, aby správné odpovědi i tajenku napsal na interaktivní tabuli, obyčejnou tabuli, nebo flipchart. Podle předvedeného výkonu může být oklasifikován
- učitel vyvolá diskuzi o pojmu ukrytém v tajence dle výše popsaného návodu

3/ Práce s nahrávkou výpovědí pamětníků – klip Zkrášlování a propagandistický film – 20 minut

- učitel vybere 4 dobrovolníky, kteří odejdou z učebny
- ostatní žáci, kteří zůstali, zhlédnou klip Zkrášlování a propagandistický film. Žáci si nedělají poznámky
- učitel zavolá jednoho ze 4 dobrovolníků zpět do učebny. Ostatní 3 jsou stále mimo třídu
- učitel vybere jednoho z žáků, kteří zhlédli klip, aby tomu, který jej neviděl a vrátil se zpět do třídy, převyprávěl jeho obsah
- žáci jsou učitelem vyzváni, aby si poznamenávali výrazy, vysvětlení, slovní spojení, které je něčím zaujali
- ten, který vyslechl vyprávění, zavolá jednoho ze svých 3 spolužáků, kteří jsou mimo učebnu a pokusí se mu převyprávět to, co před chvílí sám slyšel. Žáci jsou opět vyzváni k děláním si poznámek
- ten, který nyní poslouchal vyprávění, zavolá jednoho ze svých 2 spolužáků, kteří jsou ještě mimo učebnu a také se pokusí o převyprávění. Žáci jsou opět vyzváni k děláním si poznámek
- pak je zavolán zpět do učebny poslední dobrovolník, který také podle stejného výše popsaného modelu vyslechne vyprávění. Žáci jsou opět vyzváni k děláním si poznámek
- učitel vyzve tohoto posledního dobrovolníka, jemuž byl příběh převyprávěn, aby sdělil svůj dojem třídě, která tak postupně sledovala proces zkreslení příběhu a informací, které sama zná z promítnutého klipu

Pozn.: Zkreslení shlédnutého bude pravděpodobně veliké. Žáci si většinou zapamatují netradiční slova, výrazy, podstatné je odsunuto na úkor detailů. S touto zkušeností žáků učitel dále pracuje a vyvolá diskuzi formou dalších otázek, které mohou být například takovéto: Dokážeme si vybavit, co se stalo před měsícem? Co

jste měli minulou středu k obědu? Na co určitě nikdy nezapomeneme? Dokázal by někdo vyprávět, jaký byl váš předloňský školní výlet? Jak se domníváte, že dochází k omylům, různým popisům a vysvětlením jedné události? Jaký na nás má v tomto smyslu vliv televize, tisk, rodiče, kamarádi ?

- učitel vyzve třídu, aby se pokusila upozornit na tvrzení, která se v jednotlivých vyprávěních spolužáků velmi lišila
- učitel vyvolá diskuzi dle výše popsaného
- učitel vysvětlí pojem komunikační šum
- opětné promítnutí klipu Zkrášlování a propagandistický film

4/ Zakončení a závěrečné shrnutí – 4 minuty

- učitel se žáků zeptá, jaký název by pro uběhlou hodinu zvolili. Vybere nejlepší odpovědi a mimochodem sdělí, že on sám by ji nazval Komunikační šumy.
- Učitel žákům zadá domácí úkol – „Zamyslete se nad tím, zda znáte příklady, kdy se někdo o komunikační šumy cíleně snaží a jestliže ano, tak jaké jsou jeho motivace? Jedná se pak ještě o komunikační šumy, anebo o něco jiného?“